

URAD OZN ZA USKLAJEVANJE HUMANITARNIH DEJAVNOSTI, ODSEK ZA POMOČ OB NESREČAH

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs – OCHA, Disaster Response Branch – DRB

Julij Jeraj* UDK 341.123

Povzetek

Organizacija združenih narodov (OZN) je vzpostavila sistem za pomoč ob tistih nesrečah in kriznih razmerah, ko prizadete države same ne morejo zagotoviti vse potrebne reševalne in humanitarne pomoči ljudem in zaprosijo mednarodno skupnost za pomoč. Glavni koordinacijski del tega sistema je Urad OZN za usklajevanje humanitarnih dejavnosti - OCHA, najbolj operativni del OCHA pa deluje v Ženevi in se imenuje Odsek za pomoč ob nesrečah (Disaster Response Branch – DRB). Za nas je DRB zanimiv zato, ker se ukvarja predvsem z naravnimi, ekološkimi in tehnološkimi nesrečami oziroma s pripravami, organizacijo, posredovanjem in usklajevanjem reševalne in humanitarne pomoči prizadetim državam ob teh nesrečah. To izvaja s stalno dežurno službo in operativnim centrom, regionalnimi pisarnami, programom za usklajeno delovanje, programom uporabe vojaških virov in virov civilne obrambe ter civilne zaščite za pomoč ob nesrečah, centralnim registrom virov za obvladovanje nesreč, skladiščem v Pisi in okoljevarstveno enoto.

Abstract

Man-made and other disasters and emergencies are always difficult tasks to solve. There are numerous cases when governments have difficulties in establishing and carrying out adequate search, rescue and other relief and humanitarian activities or they just run out of supplies. In such cases governments have the possibility of launching appeals for international assistance. The needs of a disaster-stricken country are met by the UN Disaster Response System. Within this System, the principal co-ordination body for providing international assistance, especially in the acute phase of emergencies, is the UN Office for the Co-ordination of Humanitarian Affairs – OCHA. Operating within OCHA is a Disaster Response Branch – DRB with its Duty Officer, Operations Centre, Regional Desks, Field Co-ordination Support Programme, Military and Civil Defence/Civil Protection Assets in the Emergency Response Programme, the Central Register of Disaster Management Capacities, Warehouse in Pisa and the Environment Unit.

OCHA, kje in kaj je

OCHA je organizirana v okviru sekretariata generalnega sekretarja OZN. Vodi jo podsekretar za humanitarne zadeve dr. Sergio Vieira de Mello, ki je hkrati tudi glavni usklajevalec OZN za humanitarne zadeve (Emergency Relief Coordinator – ERC). OCHA je prostorsko in organizacijsko ločena na dva dela. Prvi, s sedežem v New Yorku, se ukvarja predvsem s političnimi vprašanji, humanitarno diplomacijo, razvojem, analizo, informiranjem o humanitarnih dejavnostih in njihovim vzpodbujanjem ter s sodelovanjem med posameznimi organi in programi OZN ter specializiranimi agencijami. Drugi, sedež ima v Ženevi, se ukvarja z operativnim delovanjem ob posameznih nesrečah in kriznih razmerah, ki zahtevajo usklajeno delovanje več organov in programov OZN ter specializiranih agencij. Ukvarja se tudi z organiziranjem širše mednarodne pomoči. Natančneje si bomo ogledali prav ta del OCHA, Odsek za pomoč ob nesrečah (Disaster Response Branch – DRB).

Odsek za pomoč ob nesrečah (Disaster Response Branch – DRB)

V okviru DRB je vzpostavljen sistem, ki omogoča obveščanje, aktiviranje in usklajevanje akcij mednarodne skupnosti za reševalno in humanitarne pomoč ob naravnih, ekoloških in tehnoloških nesrečah.

Za delovanje sistema so vzpostavljeni:

1. stalna dežurna služba in operativni center (Operations Centre)

2. regionalne pisarne (Regional Desks), ki pokrivajo območje Afrike, Azije in Pacifika, Evrope in novonastalih držav, Latinske Amerike in Karibov
3. program za usklajeno delovanje (Field Coordination Support Programme – FCSP)
4. program uporabe vojaških in sredstev/virov civilne obrambe ter civilne zaščite za pomoč ob nesrečah (Military and Civil Defence Assets Programme – MCDA)
5. centralni register virov za obvladovanje nesreč
6. skladišče v Pisi
7. skupna okoljevarstvena enota Programa OZN za okolje in OCHA (Joint UNEP/OCHA Environment Unit).

Poleg tega je v okviru DRB še pisarna za Černobil, ki pa je tu ne bomo obravnavali.

Stalno dežurno službo opravljajo zaposleni v DRB, ki v primeru potrebe takoj vzpostavijo delovanje operativnega centra. Dežurni (DRB Duty Officer) ima telefonsko številko +41-22 9172010.

V primeru, da prizadeta država zaprosi za mednarodno pomoč, DRB pošlje informacije o nesreči, posledicah in potrebah (Situation report) na več kot 300 naslovov. Takšnih primerov je več kot 200 na leto. Še posebej pa DRB vzpostavi povezavo s tistimi državami in organizacijami, ki imajo na voljo potrebna sredstva in ekipe in so vnaprej ponudile določeno vrsto ekip, strokovnjakov, pomoči v denarju in opremi ter so vpisane v centralni register virov za obvladovanje nesreč.

Kakor hitro je možno, prevzame usklajevanje dejavnosti tista regionalna pisarna, ki se tudi sicer ukvarja s spremljanjem položaja in z dalj časa trajajočimi humanitarnimi dejavnostmi na določenem območju sveta.

* Mestna občina Ljubljana, Oddelek za zaščito in reševanje, Linhartova cesta 13, Ljubljana

¹ V članku je najprej naveden prevod imena organa, polni uradni naziv v angleškem jeziku in njegova kratica. V nadaljevanju je uporabljena kratico, saj se ta praviloma vedno pojavlja v izvirnih dokumentih v angleščini, ki so slovenskemu bralcu največkrat na voljo. Tako je prehajanje med slovenskimi in izvirnimi besedili lažje.

DRB lahko takoj, ko so vsaj v grobem znane posledice nesreče in potrebe po pomoči, nakaže vladi prizadete države pomoč (Emergency Cash Grant) do zneska 50 000 ameriških dolarjev za financiranje najnujnejših potreb prebivalcev. O tem obvestijo mednarodno skupnost. To je za druge države in organizacije darovalke zagotovilo, da je nesreča res huda in da lahko brez dodatnega preverjanja razmer tudi oni začnejo zagotavljati denarno pomoč. Pri tem DRB deluje kot kanal za zbiranje denarne pomoči in za njeno posredovanje prizadeti državi. Takšen način je za darovalce ugodnejši, za prizadeto državo pa hitrejši, saj so administracijske zadeve preprostejše. DRB pri tem uporablja poseben del računa pri OZN za pomoč ob nesrečah (UN Trust Fund for Disaster Relief). Tako so lani zbrali in posredovali več kot osem milijonov ameriških dolarjev gotovine. Skupna vrednost posredovane pomoči v denarju in materialu pa je bila več kot 200 milijonov ameriških dolarjev. Pri posredovanju pomoči se je uveljavilo pravilo, da države in drugi darovalci finančna sredstva za nujno pomoč skoraj v celoti nakazujejo prek DRB. Podobno je tudi z materialno pomočjo. Velja pa tudi nepisano pravilo, da tisti, ki kakršnokoli pomoč dajejo neposredno, o tem obvestijo DRB.

V primeru velikih nesreč, ki zadevajo delovno področje več agencij OZN, DRB organizira in vodi usklajeno medagencijsko misijo (UN Inter Agency Mission). Ta v prizadeti državi opravi kompleksno analizo posledic in uskladi medsebojno sodelovanje agencij.

To so prvi, temeljni koraki DRB ob nesreči. Sedaj pa si natančneje pogledimo posamezne dele sistema, s katerim lahko DRB zagotavlja pomoč, njihovo vsebino in delovanje.

Program za usklajeno delovanje (Field Coordination Support Programme – FCSP)

Cilj FCSP je zagotoviti učinkovitost mednarodnih reševalnih in humanitarnih akcij z razvojem in organizacijo vnaprej predvidenih in usklajenih postopkov oblikovanja ekip in materialne pomoči, opremljanja, usposabljanja in načina delovanja ekip ter aktiviranja sil in sredstev v mednarodni skupnosti.

FCSP je sestavni del DRB in deluje v tesni povezavi z njegovimi drugimi deli. Ob nesreči nudi podporo organizacijam in organom OZN v prizadeti državi s podatki o posledicah ter usklajuje mednarodno humanitarno pomoč v državi na državni in lokalni ravni. FCSP sestavljajo UNDAC, OSOCC, INSARAG, mednarodni mehanizem za posvetovanja o reševanju in humanitarni pomoči in FCSU.

Skupina za oceno posledic nesreče in usklajevanje pomoči (United Nations Disaster Assessment and Coordination Team – UNDAC)

UNDAC zagotavlja učinkovito orodje za hitro oceno posledic nesreče, potreb po pomoči in za usklajevanje mednarodne pomoči v državi, ki jo je prizadela nenadna nesreča ali nepričakovan in hiter neugoden razvoj dogodkov, kjer so že krizne razmere. Mednarodna skupnost lahko zagotovi hitro in učinkovito pomoč prizadeti državi, če ima na voljo zanesljive informacije o vrsti nesreče, njenih posledicah in o tem, ali država potrebuje pomoč, kakšno in kje. Zaradi pomanjkljivih ali zapoznelih informacij je pomoč časovno ali/in vsebinsko neustrezna. Večkrat pa se je izkazalo tudi to, da lahko neusklajena pomoč povzroči več težav kot koristi. UNDAC naj bi pospešil pretok informacij med prizadeto državo in mednarodno skupnostjo in usklajevanje mednarodne reševalne in humanitarne

pomoči v prizadeti državi. Zlasti ob reševalni pomoči, ko pridejo na pomoč reševalne ekipe različnih držav in organizacij, je bistveno, da je njihovo delo stalno usklajeno tako med njimi samimi kot z delom lokalnih organizacij. UNDAC lahko OCHA pošlje v državo, ki je zaprosila za pomoč, v zelo kratkem času, v nekaj urah. UNDAC sestavljajo delavci OCHA oziroma natančneje DRB (14) in številni (94) strokovnjaki praktiki s področja reševanja in pomoči iz 25 držav z različnih delov sveta. OCHA ima z njimi in njihovimi državami dogovor, da jih lahko prek nacionalnih centrov za obveščanje aktivirajo, kadar je to potrebno. Od julija 1993, ko je bil UNDAC ustanovljen, do začetka maja 1998 je opravil 40 misij v 35 državah. Misija UNDAC šteje dva do enajst članov, najpogosteje pa pet. Misijo vedno sestavljajo delavci DRB, glede na kraj in vrsto nesreče pa vanjo vključijo dodatne člane.

Center za usklajevanje dejavnosti na območju nesreče (On Site Operations Coordination Centre – OSOCC)

OSOCC je dopolnitev delovanju UNDAC, ki v primerih velikih nesreč lahko le presoja, posreduje podatke, usklajuje prihod in razporejanje mednarodne reševalne in humanitarne pomoči v prizadeti državi na državni ravni, sodeluje z državnim vodstvom reševalnih in humanitarnih služb, ne zmore pa več usklajevati dela mednarodnih reševalnih in humanitarnih služb med seboj in teh z lokalnimi organi ter organizacijami na območju nesreče. V takšnih primerih je treba vzpostaviti OSOCC, ki usklajuje na nižji, lokalni ravni, na območju nesreče. Misija OSOCC sestavlja osebe, ki je usposobljeno za delo v UNDAC. Vzpostavitev misije OSOCC glede na razmere predlaga misija UNDAC, ki ponavadi izmed svojega izbere nekaj članov, ki so temelj misije OSOCC, dopolnijo pa jo z dodatnimi člani.

Tako UNDAC kot OSOCC sta opremljena z vsemi potrebnimi sredstvi za vzpostavljanje zvez v državi in z mednarodno ravno, celo z ladjami in letali, ki prevažajo pomoč in ekipe. S sredstvi zvez lahko pomagajo tudi reševalnim ekipam prizadete države. Tako kot velja za vse ekipe, ki pridejo na pomoč, so tudi oni povsem samozadostni za čas do treh tednov, ni se jim treba oskrbovati v prizadeti državi in zanjo ne pomenijo nobene obremenitve in skrbi.

Mednarodna skupina za vprašanja reševanja in iskanja preživelih v urbanem okolju (International Search and Rescue Advisory Group - INSARAG)

INSARAG je globalna mreža, ki povezuje tiste, ki se profesionalno ukvarjajo z vodenjem reševanja in pomoči (professional crisis managers) tistih organizacij (vladnih in nevladnih, nacionalnih in mednarodnih), ki sodelujejo v mednarodnih reševalnih akcijah. INSARAG je namenjen praktikom iz civilnih reševalnih organizacij in ni formalni organ OZN. Že ob nastanku je bil neformalne narave, kar želi tudi ohraniti. To namreč omogoča, da posameznikom v telesih INSARAG ni naloženo breme formalnega zastopstva svojih organizacij in da lahko delajo zgolj kot strokovnjaki. Namen INSARAG je razvoj učinkovitih mednarodnih povezav za reševanje in nudenje humanitarne pomoči ob naravnih, tehnoloških in ekoloških nesrečah. Delo INSARAG vključuje izboljšave na področju pripravljenosti na nesreče, na področju usklajenega sodelovanja in primerljivega načina delovanja med reševalnimi službami pri mednarodnih akcijah, na področju izmenjave informacij o najboljših načinih reševanja in

izkušnjah pri reševanju. OZN, natančneje DRB v okviru OCHA, pa opravljajo funkcijo sekretariata INSARAG, ki je sestavljen iz glavne usmerjevalne skupine, delovnih skupin in treh regionalnih skupin.

INSARAG je razvil merila, ki jim morajo ustrezati reševalne službe, ki želijo sodelovati pri mednarodnih reševalnih akcijah in biti vpisane v centralni register virov za obvladovanje nesreč. Namen meril je poenotenje usposobljenosti in strokovnosti služb, merila pa tudi omogočajo državam, ki jih prizadene nesreča, da lažje izbirajo ustrezno pomoč.

Na podlagi izkušenj pri zaprosanju, zagotavljanju oziroma dajanju in sprejemanju pomoči, reševalne in humanitarne, je INSARAG razvil dva protokola za zagotavljanje hitre in učinkovite pomoči. Eden je namenjen državam oziroma reševalnim službam, ki so pripravljene nuditi pomoč, drugi pa državam, ki za pomoč prosijo.

Rezultat dela INSARAG so novi, preizkušeni in uspešni pristopi k usklajevanju reševalnih in humanitarnih dejavnosti na ravni prizadete države (UNDAC) in območja nesreče (OSOCC). Pripravljeni so tudi metoda in postopki dela ter oprema, ki so opisani v priročniku UNDAC.

Globalno mrežo INSARAG aktivirajo ob nesrečah, da se posvetujejo o tem, kako najučinkoviteje in najhitreje zagotoviti pomoč in kakšna mora ta biti. To seveda niso dolgi postopki in sestanki, pač pa iz OCHA DRB aktivirajo ustrezne strokovnjake in se na hitro posvetujejo po telefonu ali elektronski pošti. Takšen je postopek tudi v primerih, ko OCHA zaprosimo za informacije ali nasvet pri izvedbi določenega reševanja.

Mednarodni mehanizem za posvetovanja o reševanju in humanitarni pomoči (International Emergency Response Consultative Mechanism – The Mechanism)

Mednarodni mehanizem za posvetovanja o reševanju in humanitarni pomoči je bil ustanovljen konec lanskega leta, delovati pa začel je letos. Nastal je na predlog mreže INSARAG in MCDA. Razlog je potreba po povezovanju med različnimi tipi organizacij, ki se ukvarjajo z reševanjem in humanitarno pomočjo. Civilne organizacije predstavlja INSARAG, vojaške, civilno obrambo in civilno zaščito MCDA, k sodelovanju pa so povabili tudi NATO s programom Partnerstvo za mir, ki se vključuje prek svojega direktorata za načrtovanje za primer naravnih in drugih nesreč (nekdanji direktorat za civilno obrambo).

Namen mehanizma je vzpostaviti širok mednarodni posvetovalni forum, v katerem strokovnjaki s področja reševanja in pomoči iz držav, ki dajejo pomoč, in ogroženih držav ter strokovnjaki iz drugih organizacij, ki sodelujejo pri mednarodnih akcijah reševanja in pomoči, predstavijo probleme, rešitve, se o njih pogovorijo in uskladijo svoje delovanje. Tudi mehanizem ni formalni organ OZN, vendar DRB v okviru OCHA opravlja funkcijo njegovega sekretariata.

Delovanje mehanizma bo potekalo v sedanjih mrežah, ki ga tvorijo, in bo usklajeval skupne dejavnosti. Glavno operativno telo mehanizma bo manjša centralna skupina, ki jo bodo sestavljali predstavniki navedenih mrež in drugih operativnih organizacij. Za reševanje posameznih problemov predvidevajo ustanovitev začasnih delovnih skupin. Drugi organ, širši po svoji sestavi, bo posvetovalna skupina. Članstvo v njej bo odprto za vse zainteresirane organizacije, njen namen pa je biti prostor za izmenjavo

informacij in razpravo o predlogih in inovacijah, ki jih bo predlagala centralna skupina. Člani obeh so lahko le strokovnjaki praktiki.

Enota za podporo usklajevanju na terenu (Field Coordination Support Unit - FCSU)

FCSU je del DRB, ki je odgovoren za delovanje FCSP, izvajanje nalog sekretariata INSARAG in mehanizma. FCSU je odgovoren tudi za vodenje in pomoč delu UNDAC ter OSOCC.

Program uporabe vojaških in virov civilne obrambe in civilne zaščite za pomoč ob nesrečah (Military and Civil Defence Assets Programme – MCDA)

MCDA je začel nastajati po letu 1991 kot odgovor na naraščajoče vključevanje vojaških in civilnoobrambnih in civilnozaščitnih vladnih organizacij v mednarodne humanitarne in reševalne akcije ter kot odgovor na potrebo po boljši uskladitvi in poenotenju njihovega sodelovanja z drugimi, civilnimi organizacijami. Vključevali so se pravzaprav že ves čas, vendar v preoblečeni, prikriti obliki. Z odgrnitvijo železne zavesne in zmanjšanjem ideološke napetosti po svetu so nastali pogoji, ki so omogočili odkrito sprejemanje in dajanje reševalne in humanitarne pomoči, ki je, sicer neoborožena, nosila vojaške ali civilno-obrambne/zaščitne oznake in uniforme. V MCDA sodelujejo države, ki pomoč dajejo, tiste, ki jo prejemajo, vladne in nevladne organizacije, organi in programi OZN ter specializirane agencije. Program so zastavili po vzoru INSARAG. MCDA ima stalno koordinacijsko skupino in štiri delovne skupine.

Delovna skupina za priročnik MCDA, vodi jo NATO, je leta 1996 pripravila končno besedilo obsežnega priročnika. Pripravili pa bodo tudi krajšo verzijo, ki bo namenjena uporabi na terenu.

Delovna skupina za usposabljanje in urjenje, predseduje ji Avstrija, je pripravila programe, module za usposabljanje na različnih ravneh (od tistih, ki sprejemajo politične odločitve, do štabov in vodij enot), organizirala več seminarjev in mednarodnih vaj. Njihov cilj je, da bi bilo v vsaki državi nekaj ljudi, usposobljenih po programih MCDA, ki bi lahko bili primerni sogovorniki in sodelavci v primeru, da bi država potrebovala ali dajala mednarodno pomoč.

Delovna skupina za zračne operacije, vodi jo Belgija, je pripravila vodila za uporabo sredstev za zračni prevoz pri mednarodnih reševalnih in humanitarnih akcijah.

Delovna skupina za pripravo navodil in postopkov, ki jo vodi sekretariat MCDA v okviru OCHA – DRB, stalno izpopolnjuje modele, postopke in dogovore sodelovanja med državami dajalkami in prejemnicami pomoči ter OZN za aktiviranje, uporabo in delovanje enot.

Zelo pomemben rezultat dela MCDA je bila mednarodna konferenca leta 1994 v Oslu, katere rezultat je bil neobvezen dokument, priporočilo z imenom Smernice iz Osla (Oslo Guidelines). Smernice so postale temeljni dokument, na podlagi katerega se uporabljajo vojaški in civilnoobrambni/zaščitni viri za mednarodno pomoč. Smernice zelo natančno opredeljujejo odgovornost, vodenje in aktiviranje, financiranje, pravni položaj, identifikacijo in varnost virov. Opredeljujejo tudi naloge držav dajalk in prejemnic pomoči ter tranzitnih držav v fazah pripravljenosti, načrtovanja, usposabljanja, opozarjanja in izmenjave informacij, prošnji za pomoč, iskanja ustreznih

virov, njihovega aktiviranja, prevoza in prehoda državnih mej, kakovosti pomoči, usklajevanja dejavnosti s pristojnimi organi v prizadeti državi, urejanja spornih zadev in zaključka reševalnih in humanitarnih dejavnosti.

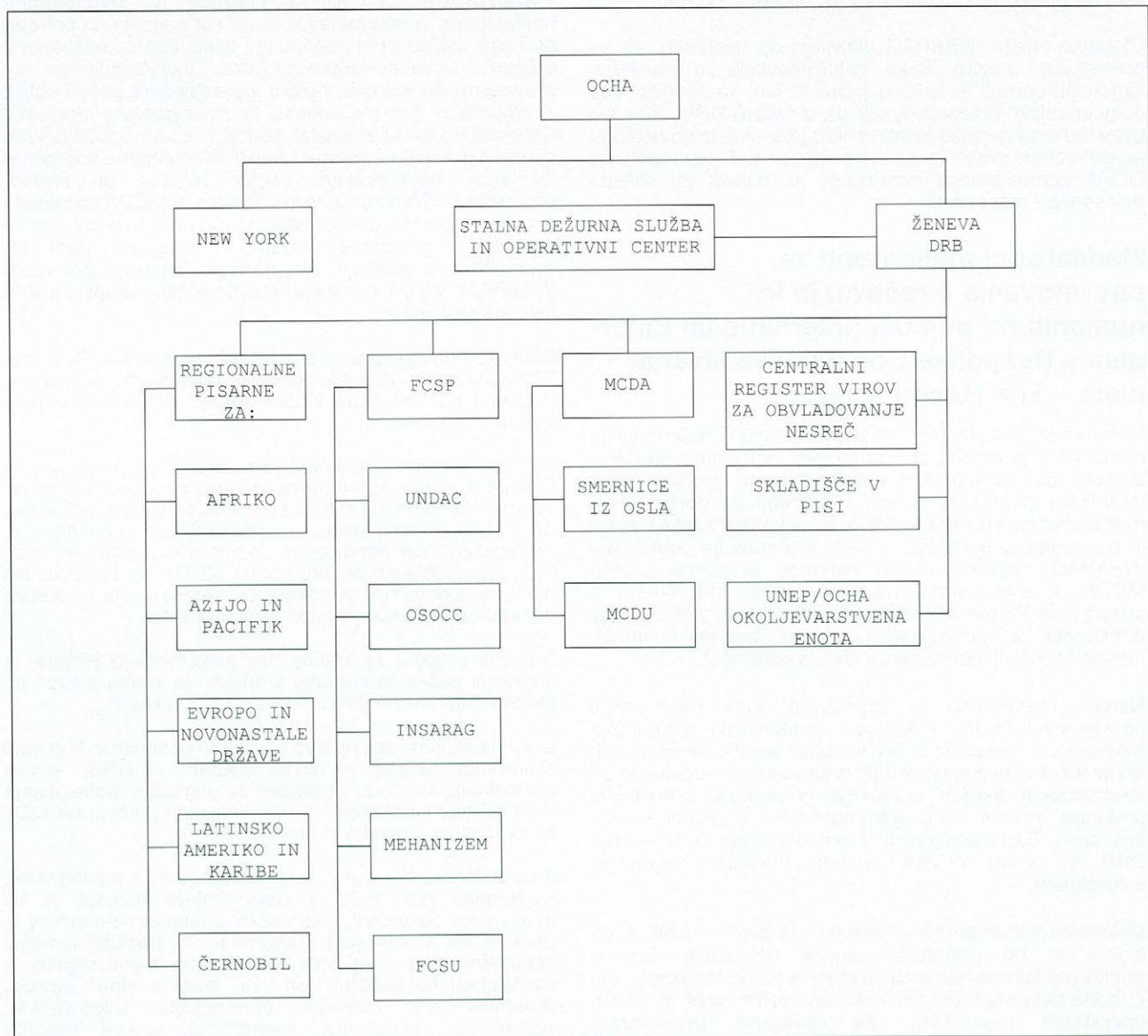
Enota za uporabo vojaških virov in virov civilne obrambe/civilne zaščite za pomoč ob nesrečah (Military and Civil Defence Unit – MCDU)

MCDU je del DRB; njena naloga je delovanje MCDA, izvajanje nalog sekretariata stalne koordinacijske skupine, delovnih skupin MCDA in vzdrževanje podatkov MCDA v centralnem registru. Tako MCDU služi vladam, regionalnim medvladnim organizacijam, vojaškim, civilnoobrambnim/zaščitnim organizacijam kot stična točka z drugimi, civilnimi mednarodnimi, nacionalnimi, vladnimi in nevladnimi humanitarnimi in reševalnimi organizacijami. V sodelovanju z vojaškimi in civilnoobrambnimi/zaščitnimi organizacijami razvija, izboljšuje in vzdržuje informacije o njihovi pripravljenosti, usposobljenosti, opremljenosti za mednarodne reševalne in humanitarne akcije in se dogovarja za njihovo uporabo. Kadar je potrebno uporabiti virov, obvešča države in organizacije, ki bi utegnile pomagati in usklajuje

delo za pridobitev pomoči med prizadeto državo in državami, ki pomoč ponudijo. MCDU pa je tudi odgovorna za razvoj in uporabo smernic za delovanje skupnega logističnega centra OZN (United Nations Joint Logistic Centres – UNJCL).

Centralni register virov za obvladovanje nesreč

Centralni register virov za obvladovanje nesreč (Central Register of Disaster Management Capacities) je bil ustanovljen v skladu s resolucijo generalne skupščine OZN (A/RES/45/100; 14. 12. 1990 in A/RES/46/182; 19. 12. 1991). Skupaj z drugimi ukrepi in organizacijskimi pristopi, sistemom OZN in mednarodno skupnostjo kot celoto je namenjen hitrem in ustreznem zagotavljanju pomoči. Zbrani podatki o virih za obvladovanje nesreč, ki so jih pripravljene zagotoviti darovalci, so urejeni v več sklopov. Tako je potencialnim uporabnikom omogočeno hitro ugotavljanje posameznih virov in darovalcev. Vloga OCHA je vzdrževanje registra, pomoč uporabnikom pri iskanju ustreznega vira in kontaktih z darovalci, neformalno pa tudi preverjanje primernosti virov. Darovalci so lahko države ali

Slika. Struktura organizacijskih in programskih delov OCHA
Figure. Internal organisation of OCHA

organizacije, ki svoje vire prijavijo v register. Poleg takšne pomoči lahko OCHA, na podlagi prošnje prizadete države in/ali kadar je to potrebno, aktivira potrebne vire preko svojega mehanizma aktiviranja.

Centralni register vsebuje te sklope podatkov:

1. Podatki o službah za iskanje in reševanje (Search and Rescue Teams - SAR). Vključene so reševalne ekipe ali enote posameznih držav in organizacij. Sklop vsebuje informacije o več kot 20 vladnih in nevladnih ekipah: njihovo ime, organ, ki odobri njihovo uporabo, organizacijo, ki sestavi ekipo, način, mesto in telefonske številke za 24-urno dosegljivost, organizacijsko strukturo ekipe, opis njihove usposobljenosti oziroma znanj, opremo, podatke o aktiviranju in uporabi ekipe, dosedanje izkušnje.
2. Podatki o vojaških virih ter virih civilne obrambe in civilne zaščite posameznih držav za pomoč ob nesrečah (Military, Civil Defence and Civil Protection Assets – MCDA); viri so lahko posamezna oprema, izvedenska znanja ali enote. Pridobiti jih je mogoče s prošnjo prek MCDU pri OCHA v skladu z uveljavljeno proceduro. Pridobijo pa jih lahko organi in programi OZN ter specializirane agencije, nevladne organizacije in vlade prizadetih držav. O vsakem viru MCDA se vodijo podobni podatki, kot smo navedli prej. Sklop je organiziran tako, da so podatki razvrščeni v skupine in module. Skupin je 15, od vodenja in kontrole, prek medicinske pomoči do transporta in oskrbe s pitno vodo. V skupinah so oblikovani posamezni moduli. Tako so na primer v skupini iskanje in reševanje (SAR) moduli: letala za iskalne in reševalne akcije, ladje in čolni za reševalne akcije in logistiko, gašenje, reševanje, iskanje. Pri vsakem modulu so navedene tudi vse države oziroma organizacije, ki tak modul ponujajo. Glavne zahteve, ki jih mora tisti, ki želi takšen modul zagotavljati, so predvidene (UN Module Description). Trenutno je svoje vire ponudilo 29 držav, od najbogatejših do držav v razvoju.
3. Podatki o zalogah materiala za humanitarno in reševalno pomoč (Register of Stockpiles); ta sklop vsebuje podatke o okoli 50 skladiščih zalog materiala za humanitarno in reševalno pomoč, ki jih upravljajo različne humanitarne organizacije. Na voljo so podatki o lokaciji skladišč, organizaciji, ki ga upravlja, kontaktnih osebah, vrsti materiala, območju in organizacijah, ki jih oskrbuje, sklenjenih carinskih in transportnih sporazumih za dobavljanje pomoči in o dosedanjih izkušnjah.
4. Register seznamov izvedencev (Register of Rosters of Disaster Management Expertise), ki obstajajo v okviru OZN, vladnih in nevladnih organizacijah ter pri vladah. Namen sklopa je, da bi potencialni uporabniki lahko hitro našli primeren vir strokovnega znanja, organizacijo, strokovnjaka ali ekipo strokovnjakov, ki jim lahko pomagajo pri problemu, s katerim se ob nesreči srečajo.
5. Register ključnih organizacij, ljudi in zakonodaje za hitre carinske postopke pri zagotavljanju pomoči (Directory of National Focal Points and Legislation for Customs Facilitation in International Emergency Humanitarian Assistance – Customs Directory); sklop je nastal s pomočjo Mednarodne carinske organizacije (WCO), ki ga tudi vzdržuje. V njem so imena in podatki za vzpostavitev stika z uradniki, ki so v posameznih državah odgovorni in pristojni za hitro izvedbo carinskih postopkov za humanitarno pomoč, ter kratek povzetek carinske zakonodaje s tega področja.
6. Register organizacij, odgovornih za reševalne enote ali sisteme zaščite in reševanja po državah (Directory of Contact Points for Disaster Response – Response Directory), vsebuje podatke o tem, kje, kako je mogoče z njimi vzpostaviti stik.

7. Register večjih darovalcev (Directory of Major Donors of Emergency Humanitarian Assistance) vsebuje tiste mednarodne in nacionalne organizacije in vlade, ki se redno odzivajo na pozive za pomoč prizadetim državam, naj bo to denarna ali materialna.

Skladišče v Pisi (Italija)

Skladišče je bilo z zadnjimi reorganizacijskimi spremembami generalnega sekretarja Anana premeščeno iz pristojnosti nekdanje DHA, sedaj OCHA, v pristojnost Svetovnega programa prehrane (World Food Programme – WFP). Kljub temu ostaja namen enak, pa tudi OCHA ima v njem še naprej največ zalog pomoči (70 %). WFP vzdržuje zaloge visoko beljakovinske hrane, WHO pa zaloge za medicinsko pomoč. V skladišču je sedaj na voljo 28 vrst artiklov pomoči za nastanitev, oskrbo z vodo, elektriko, ročno reševalno in gradbeno orodje, hrana, zdravila in medicinski material. To lahko OCHA v nekaj urah priskrbi prizadeti državi.

Skupna okoljevarstvena enota programa OZN za okolje in OCHA (Joint United Nations Environment Programme/OCHA Environment Unit)

Enota lahko takoj alarmira mednarodno skupnost in posreduje informacije ter poročilo o razmerah, zagotovi neposredne stike med prizadeto državo in tistimi, ki lahko in želijo pomagati (z informacijami, nasveti, navodili, izkušnjami, strokovnjaki, ekipami, satelitskimi posnetki ipd.), deluje kot informacijski filter in usmernik, uredi vse potrebno in organizira prihod strokovnjakov za oceno dogodka, posledic in svetovanje pri reševanju, odpravljanju posledic in sanaciji in v določenih primerih zagotovi hitro denarno pomoč OCHA. Prek tega sistema smo tudi v Sloveniji pridobili nekaj podatkov in nasvetov ob požaru na deponiji podjetja Metalurgija in plastika na Glančniku v Mežici leta 1995. UNEP in OCHA sta tudi ustanovila svetovalno skupino za ekološke nesreče, ki združuje strokovnjake in reševalne službe in ima redne letne sestanke, kjer izmenjujejo izkušnje in razpravljajo o novih pristopih k ekološkim nesrečam.

Sklep

Pri soočanju z naravnimi in drugimi nesrečami ter pri reševanju in pomoči nobena država ni prepuščena sama sebi. V mednarodni skupnosti je velika pripravljenost za pomagati. Ta lahko pomoč ponudi prek OCHA v fazi načrtovanja in priprav in v fazi reševanja in pomoči in sicer v obliki informacij, nasvetov, reševalnih ekip in pomoči pri usklajevanju. Ponujene možnosti moramo spremljati sami in jih uporabiti. Zavedati pa se moramo, da mednarodna skupnost tudi od Slovenije kot sorazmerno razvite države, ki je aktivna v mednarodni skupnosti in zaseda mesto v Varnostnem svetu, nevsiljivo pričakuje, da bo tudi sama prevzela del soodgovornosti za pomoč drugim.

Literatura

1. PfP Basic Course on International Humanitarian Relief Operations, 1995, Sweden.
2. UN CIMIC Staff Training Course, 1997, Switzerland.
3. PfP Follow-up Course on International Humanitarian Relief Operations, 1998, Sweden.
4. MCDA Field Manual, UN DHA, 1996.
5. Oslo Guidelines, UN DHA, 1994.
6. dokumentacija OCHA.